

оформлення своїх думок та сформувати етику усного мовлення майбутніх фахівців у сприятливій психологічній атмосфері на заняттях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сагач Г.М. Риторика : Конспект лекцій. Київ : ІС ДОУ. 1993. 148 с.
2. Чибісова Н.Г., Тарасова О.І. Риторика: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури. 2003. 228 с.
3. Чмут Т.К. Культура спілкування. Навчальний посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів. Хмельницький : «ХІРУП. 1999. 358 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО МУЗИЧНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Нестерович Б. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства,
інструментальної підготовки та хореографії
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

Незамінним засобом культуротворчої роботи вчителя початкових класів з дітьми є мистецтво, зокрема музика. Її творчий потенціал зобов'язує вчителя до пошуку нетривіальних форм музично-виховної роботи з учнями. Проте готовність вчителя до творчо-інтерпретаційного використання музики в освітньому процесі початкової школи поки, на жаль, залишається невисокою. В той же час компетентнісний підхід до підготовки педагогічно грамотного вчителя полягає в оптимальному поєднанні вербально-логічних та художньо-естетичних механізмів формування професійної свідомості. Тому фахова підготовка вчителя початкових класів зобов'язана щільно використовувати мистецькі фактори [6]. Крім того, освітній процес у вищій школі повинен спиратися на найперспективніші здобутки гуманістичної педагогіки і психології, адже фахова підготовка і становлення вчителя початкових класів потребує системного психолого-педагогічного супроводу.

Проблема професійної підготовки вчителя початкових класів до оперування мистецькими засобами у виховному процесі неодноразово піднімалась у працях вітчизняних дослідників. Зокрема, В. Сухомлинський наголошував на «людинознавчому» аспекті музичного мистецтва і вважав за необхідне використовувати музику не для виховання музиканта, а для виховання людини [5]. І. Зязюн обґрунтовано вважав музично-естетичну підготовку вчителя незамінним чинником формування його творчо-педагогічного потенціалу [3]. Науковці традиційно тлумачать мистецтво як засіб творення особистісного потенціалу (Л.Масол, О.Олексюк, О.Отіч, Г.Падалка, Г.Тарасенко, О.Рудницька, Г.Шевченко, А.Щербо, О.Щолокова).

Вітчизняні дослідження в галузі професійної педагогіки протягом останніх десятиліть посилили увагу до проблем активізації особистісно-рефлексивного досвіду студентів. Пропоновані дослідниками технології все більше спираються

на внутрішньо-діалогову рефлексію як основу педагогічної діяльності взагалі і музично-педагогічної зокрема. В цьому контексті різним аспектам професійно-педагогічної підготовки вчителя початкових класів засобами мистецької діяльності присвятили дисертаційні дослідження українські науковці: В.Андрущенко, В.Березан, Г.Горбуліч, В.Дикань, Н.Мар'вич, Л.Онищук, В.Процюк, З.Сирота, В.Федорчук та ін. Проте доволі маловивченою залишається проблема організаційно-методичного забезпечення професійної підготовки вчителя початкових класів до музично-виховної роботи.

Музично-професійна підготовка вчителя початкових класів не повинна обмежуватись формуванням вузькоспеціальних мистецьких навичок. Учитель у сучасній школі має бути носієм художньої культури в цілому. Родовою функцією такого педагога є просвітництво, поза яким неможливо сформувати у дітей уявлення про світ музичних образів і суттєво вплинути на ціннісні орієнтації школярів. Музично-просвітницька місія вчителя початкових класів тісно пов'язана і навіть збігається з його виховними функціями. Дослідники, зокрема І. Бех [1], неодноразово наголошували на необхідності підготовки вчителя до аксіологічно обґрунтованого використання мистецтва як засобу духовного розвитку школяра.

З огляду на передові дидактичні теорії, фахова підготовка вчителя початкових класів має забезпечити належну креативність мислення і поведінки майбутнього спеціаліста завдяки використанню специфічних методів – експонуючих (В.Оконь). Сучасні дидакти вважають, що ця група методів забезпечує експонування модальних і художніх цінностей та активно впливає на такі особистісні утворення, як вищі почуття, переконання, світогляд, характер, тип професійної поведінки та виховний потенціал [4].

Експонуючі методи поділяють на імпресивні та експресивні. До імпресивних (лат. *impressio* – *враження, переживання*) відносять методи організації участі в експонуванні цінностей. Сюди входить отримання інформації про музичний твір та його автора, повна зосередженість на сприйманні, участь у виконанні, належна активність усвідомлення головної ідеї твору, її співставлення з власними принципами поведінки. Імпресивні методи допомагають увійти в стан співпереживання, активізують рефлексивні механізми осмислення світу і власної ролі в ньому.

Так, у ході фахової підготовки майбутній учитель початкових класів і музики традиційно залучається до оцінно-художньої діяльності. Позиція музикознавця (критика) допомагає осмислити і синтезувати музично-теоретичні знання, актуалізувати досвід емоційно-чуттєвих вражень, посилити самоаналіз, усвідомити шляхи самовдосконалення тощо.

До другої групи експонуючих методів дидакти відносять експресивні методи (лат. *expressio* – *вираження*). Вони ґрунтуються на створенні ситуацій, у яких учасники самостійно транслюють цінності. Тут, як правило, зливаються разом переживання і вираження. Ціннісна установка, набута шляхом експресивної реалізації творчих потенцій, є більш міцною, ніж оцінка, нав'язана зовні.

В процесі фахової підготовки майбутні вчителі початкових класів і музики повсякчас включаються в ситуацію виконання музичних творів. Саме тут відбувається відтворення естетичних цінностей, закарбованих у художньому образі. Позиція виконавця зобов'язує вчителя долати страх, невпевненість і максимально експресивно транслювати ціннісне кредо автора. Застосування експресивних методів передбачає розуміння їх своєрідності в емоційно-естетичному осягненні художнього змісту твору.

Постає питання: якою мірою сила відтворення авторського задуму залежить від аналізу художніх засобів виразності? Безперечно, такий аналіз повинен мати місце в алгоритмі художнього освоєння музичного твору. Проте лише тоді твір «оживає», якщо виконавець відразу відштовхується від цілісності музичного образу. Саме цілісність розуміння твору, осягнення його ціннісного-виховного потенціалу є запорукою виразного відтворення авторської художньої позиції. Дотримання закону цілісності створює передумови для справжньої творчої роботи студента над образом. Застосування експресивних методів не передбачає необхідності оперування вчителем усіма спеціальними термінами і поняттями. Музикознавчі аспекти не відіграють тут вирішальної ролі. Можна по-іншому організувати мислення студента під час виконання твору [2].

На нашу думку, майбутнього вчителя потрібно вчити створювати декілька варіантів виконання конкретного музичного твору, кожний з яких художньо виправдано загострює увагу дітей на найбільш характерних засобах виразності. Будь-який варіант цілісно розкриває художньо-емоційний образ твору, проте за потребою вчителя вихоплює з цілісного контексту щось особливе (наприклад, національний колорит, жанрову специфіку тощо). В цьому процесі значно активізується творче мислення майбутнього вчителя. Одночасно формується не лише технічний досвід художньо-виконавської інтерпретації музики для дітей, але й розвиваються музично-виховні уміння.

Отже, підготовка майбутнього вчителя початкових класів не може використовувати лише традиційні методи. Оперування художнім матеріалом зобов'язує такого вчителя витончено реагувати, глибоко осмислювати, компетентно оцінювати і грамотно виконувати музичний твір. Вербально-логічні методи фахового удосконалення тут є малопродуктивними. Педагогіка вищої школи повинна невинно оновлювати способи професійної підготовки вчителя до виховної роботи в школі. Надійним шляхом до цього є варіативне застосування нових методів музичної дидактики, які відповідають, зокрема, специфіці функціонування художнього образу і особливостям розвитку мистецтва взагалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. 1987. № 1. С.8-14.
2. Нестерович Б.І. Роль імпресивних та експресивних методів у фаховій підготовці вчителя музики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 2. Ч. 2 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. Київ; Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2002. С.323-325.

3. Педагогічна майстерність / За ред. І.А.Зязюна. К.: Вища школа, 1997. 349 с.
4. Оконь В. Введение в общую дидактику / Пер. с польск. Л.Г.Кашкуевича, Н.Г.Горина. М., 1990. 281с.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Вибрані твори. В 5-ти томах. Т.3. К.: Рад. школа, 1977. С. 7-279.
6. Тарасенко Г. Виховний процес у контексті оновлення парадигмальних підходів до сучасної освіти. *Сучасні інформаційні технології навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. Київ; Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2010. С. 96-101.

ОБСТАВИНИ ВИБОРУ МОЛОДЦЮ ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ ТА ІМІДЖЕВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Нігрецкул В. В.

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Одеського національного медичного університету*

Уварова О. О.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри суспільних наук
Одеського національного медичного університету*

Відомо, що на вибір майбутніми здобувачами вищої освіти саме медичних університетів впливає багато внутрішніх та зовнішніх чинників [2; 3]. Доволі часто молоді люди не можуть зрозуміти й пояснити свої справжні причини бажання вступити до медичного закладу освіти [1]. Нерозуміння суті власного вибору потенційно може негативно впливати на внутрішню мотивацію, що буде призводити до зниження академічних успіхів [5]. До того ж студенти-першокурсники стикаються з великою кількістю різних складнощів [4], котрі у купі з вищезазначеними проблемами можуть негативно вплинути на майбутнє медичної сфери України, тому що сьогоднішні здобувачі-медики першого курсу в майбутньому стануть лікарями та будуть працювати у сфері охорони здоров'я, впливаючи при цьому на імідж спеціальності. Тому є актуальним дослідження факторів впливу на вибір ними професії та складнощів під час навчання.

Здобувач медичного закладу вищої освіти вже на етапі навчання контактує з пацієнтами, проходить практичні заняття в лікарнях, на старших курсах може працювати допоміжним медичним персоналом, а тому його вмотивованість і задоволення обраною справою, наявність інтересу до отримання фахової інформації формує його особистий імідж і впливає на імідж лікаря як спеціаліста, який створюється в оточуючих.

Враховуючи значення даної проблеми, авторами було проведено опитування здобувачів 1 курсу в Одеському національному медичному університеті з метою дослідити причини вибору медичної професії та фактори, що вплинули на це, і складнощі під час першого року навчання. Збір відомостей проходив у травні 2023 р. у вигляді анонімного електронного опитування. Для створення анкет